

Daniela Stoyanova

Sinop ve Herakleia Pontica: Pontus Bölgesi'ndeki Çatı Kiremiti Üretimine Etkileriyle İlgili Yorumlar

Sinop ve Herakleia Pontica ekonomisinde çatı kiremiti üretimi ve ihracatı önemli rol oynamıştır. Araştırmada Kuzey Karadeniz kıyısındaki Yunan kolonilerinden iki merkezde bulunan çatı kiremitlerinin formları, yerel üretimlerle ve diğer ithal olanlarla kullanımı, yerel üretime etkileri ve Sinop ve Herakleia damgalı kiremitleri incelenmiştir. Önemli bir bölüm ise Histria ve Kallatis'de bulunan Sinop kiremitlerinin damgalarına ayrılmıştır, zira Histria'da ele geçen meander bezemeli kiremitler Sinop'dan ithal edilmiştir.

Bu bildiriye Batı Pontus kentleri, Odessos, Mesambria ve Apollonia Pontica kentlerinin çatı kiremitleri ve bu kentlerin üretiminde Sinop ve Herakleia Pontica etkileriyle ilgili gözlemler sunulmaktadır. İ.Ö. 4. yüzyıl ortalarından geç 3. yüzyıla kadar olan dönemle ilgili gözlemler yapabilmemizi sağlayan veriler mevcuttur.

Önce Dionysopolis, Odessos ve Apollonia'da bulunan Sinop damgalı kiremitleriyle ilgili bilgiler sunulacaktır. Get'lerin başkenti Helis'de (Kuzeydoğu Bulgaristan'da Ispirikh yakınlarında) Sinop kiremitlerinin varlığı dikkat çekicidir. Sınırlı olmasına rağmen Sinop'dan kiremit ithalatını kanıtlayan önemli bir bulgudur. Herakleia Pontica, Mesambria ve Apollonia Pontica'dan damgalı kiremitler yine sınırlı sayıdadır. Ancak buluntu durumu bu kentlerde sürdürülen araştırmaların durumundan ve daha sonra yapılacak olan araştırmalardan kaynaklanmaktadır, ayrıca bilgilerin büyük bir bölümünün kaybolmuş olma olasılığı da göz ardı edilmemelidir.

İkinci olarak, listelenen Yunan kentlerinde çatı kiremiti kullanımına dair bulgular sunulmuştur; bu, resmin tamamının oluşturulmasını sağlayacaktır. Apollonia Pontica ve Mesambria nekropolislerinden gelen bozulmamış verilerin incelenmesi ve kentlerin territoryumlarında yapılan incelemelerin sonuçları sayesinde, kiremitlerin formları ve boyutları saptanmıştır. Bu dönemdeki Korinth ve Lakonia kiremitlerinin ve karışık çatı örtü sisteminin kullanımı da belirlenmiştir. Çatı kiremitlerinin formları ve boyutları Olbia çatı kiremitleri kullanım standartlarını ortaya çıkartmıştır. Bosporus Krallığı'nda kullanılan kiremitlerden farklıdır.

Burada, moskhos üretiminde özel bir hamur kullanılması nedeniyle tanımlamanın mümkün olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Bu Olbia, Odessos, Mesambria ve Apollonia Pontica'dan gelen malzemeler arasında temsil edilmektedir ve Korinth kiremitleri ve simai bulunmuştur. Tüm bu buluntular yukarıda adı geçen kentlerde ele geçmiştir, kiremit üretimi, ticareti ve özel standartların kullanımı açıkça belirlenebilmiştir.

Herakleia serisi Batı Pontus kentlerinde, Korinth ve Lakonia kiremitleri, meander motiflilerin de dahil olduğu bir diğer önemli malzeme grubu kullanımdadır. Bu grup pek çok kentte mevcuttur: Get'lerin başkenti Helis, Dionysopolis, Mesambria ve yakınlarında ve Apollonia Pontica'da. Olbia ve Histria'da ele geçen bazı kiremitlerin tanımı Herakleia serisinin de varlığını göstermiştir. Ancak bazı kiremitlerin formundaki yapısal özellikler Herakleia üretimi olduğu düşüncesiyle çelişmektedir, fakat siyah katkı maddeleri teknolojinin ya da hamurun Herakleia kaynaklı olduğunu göstermektedir. Arkeolojik buluntuların sayısının artması ve arkeometrik araştırmalar kil kaynağının Apollonia Pontica ve Mesambria yakınlarında olduğunu düşündürmektedir. Sonuçlar özellikle de Mesambria bölgesinden olanlar, kiremitlerden alınan örneklerle karşılaştırılmıştır ve üretim merkezinin en azından bir bölümünün burada olduğunu düşünmemize neden olmuştur.

Uzmanların görüşüne göre, Olbia'daki çatı kiremitlerinin üretimi Sinop'dan etkilenmiştir, ve Khersonesos'un ki de Herakleia'dan. Bu durum Odessos, Mesambria ve Apollonia Pontica'daki kiremit kullanımının gelişimiyle dolaylı olarak teyit edilmiştir. Hepsi

aynı metrik standardı kullanmışlardır, Sinop ve Herakleia gibi ekonomi ve üretimde lider konumunda olan merkezlerin bölgedeki etkisinin işaretidir.